

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **M. J.**, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 25. 1. 2007, č. j. 30 Ca 66/2006 - 19,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 11. 7. 2006, č. j. P1251/2005, žalovaný poskytl žalobci jednorázovou peněžní částku ve výši 30000 Kč podle § 4 odst. 2 písm. b) zákona č. 203/2005 Sb., o odškodnění některých obětí okupace Československa vojsky Svazu sovětských socialistických republik, Německé demokratické republiky, Polské lidové republiky, Maďarské lidové republiky a Bulharské lidové republiky (dále jen „zákon o odškodnění“).

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce žalobu, v níž namítal, že mu jednorázová peněžní částka byla poskytnuta nesprávně podle § 4 odst. 2 písm. b) zákona o odškodnění. Správně měla být žalobci přiznána částka 70 000 Kč podle písm. a) téhož ustanovení, neboť jeho zranění v důsledku exploze cisternového vozu sovětské okupační armády a následné likvidace požáru mělo trvalé následky - poškození zraku. Žalobce před zraněním žádnou vadu zraku nepociťoval, po vojně pracoval v jeskyních, kam by jej lékař s oční vadou nepustil. Žalobce jako důkaz navrhl fotografie před zraněním a svědecké výpovědi v žalobě uvedených osob. Žalobce navrhl, aby bylo napadené správní rozhodnutí zrušeno a věc byla vrácena žalovanému k dalšímu řízení.

Rozsudkem ze dne 25. 1. 2007, č. j. 30 Ca 66/2006 - 19, Krajský soud v Hradci Králové rozhodnutí žalovaného ze dne 11. 7. 2006, č. P-1251/2005, zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. Současně rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. V odůvodnění krajský soud uvedl, že podle § 6 odst. 2 zákona o odškodnění na toto řízení použije správní řád, podle kterého musí rozhodnutí správního orgánu vycházet ze spolehlivě zjištěného stavu věci, správní orgán je povinen zjistit přesně a úplně skutečný stav věci a za tím účelem si opatřit potřebné podklady pro rozhodnutí, přičemž není vázán návrhy účastníků. Tomu žalovaný podle krajského soudu zůstal ve vztahu ke zjištění podkladů pro aplikaci § 4 odst. 2 písm. a) zákona o odškodnění na žalobcův případ hodně dlužen. Žalovaný pouze konstatoval, že se trvalý následek předmětné události nepodařilo prokázat. Ve správním spisu jsou však založeny fotografické snímky, na nichž je žalobce bez brýlí při své svatbě a s tmavými brýlemi s novorozenětem. Svědek Ing. B. zmínil, že po 21. 8. 1968 musil žalobce začít nosit brýle. Žalovaný pominul zmínku žalobce o tom, že musil v této souvislosti zanechat kopané. K věci nebyla jako svědkyně vyslechnuta manželka žalobce a nebylo také provedeno znalecké posouzení rozhodných skutečností, které byly zjištěny, tvrzeny a které případně mohly být ještě doplněny. Krajský soud z uvedených důvodů podle § 78 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zrušil rozhodnutí žalovaného pro vady řízení a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Proti tomuto rozsudku podal žalovaný (dále jen „stěžovatel“) včas kasační stížnost z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. a požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti podle § 107 s. ř. s. Stěžovatel namítal, že krajský soud zcela pominul skutečnost, že stěžovatel přiznal žalobci odškodnění za zranění, nikoliv za poškození zraku. Vyslechnutí svědci nebyli přímými účastníky události, pouze viděli, že žalobce měl ohořelé vlasy, obočí a řasy. Žalobce sám uvedl, že se žádná dobová dokumentace o zranění očí nedochovala. Stěžovatel podotkl, že si bez návrhu žalobce vyžádal materiály z vojenského a národního archivu, pátrání v těchto archivech však skončilo negativně. Stěžovatel konstatoval, že neexistuje žádný doklad o tom, že v důsledku události došlo ke zhoršení zraku žalobce, nelze prokázat příčinnou souvislost poškození zraku na základě fotografií žalobce bez brýlí a s brýlemi, ani na základě jeho tvrzení, že musel zanechat kopané. Stěžovatel namítal, že manželka žalobce nebyla přímou svědkyní události, pouze v odpoledních hodinách ošetřila popáleniny žalobce a dalších osob a všechny je poslala do nemocnice v Semilech. Veškerá dokumentace semilské nemocnice však byla po roce 1990 zlikvidována a spálena. Stěžovatel zdůraznil, že zákon o odškodnění vyžaduje výslech toliko dvou svědků, který proveden byl. Žalobce byl se správním spisem seznámen, nevznsl ale žádné připomínky či návrhy na doplnění. Žalobce, ač přislíbil, nedodal stěžovateli zprávu z očního oddělení ohledně trvalých následků, zaslal pouze doklad o současném stavu své oční vady. Stěžovatel namítal, že soud měl odmítnout dodatečné předkládání důkazů nepředložených ve správním řízení. Stěžovatel shrnul, že postupoval v souladu se správním řádem, jeho rozhodnutí vychází ze spolehlivě zjištěného stavu věci, tj. svědeckými výpověďmi potvrzeného popálení žalobce v obličeji. Stěžovatel navrhl, aby byl napadený rozsudek krajského soudu zrušen a věc byla vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalobce ve svém vyjádření ke kasační stížnosti odkázal na svá předchozí podání a připomněl některé souvislosti případu.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Z textu kasační stížnosti vyplývá, že stěžovatel spatřuje důvod jejího podání v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., podle kterého lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné právní posouzení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.

Z obsahu správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že žalobce podal dne 21. 7. 2005 žádost o odškodnění zranění s trvalými následky, ke kterému došlo při výbuchu cisterny. Žalobce byl popálen a pomlácen. Stěžovatel vyzval žalobce přípisem ze dne 27. 7. 2005, sp. zn. P-1251/2005, k předložení důkazů o popsane události, dokladů o trvalých následcích, o československém občanství žalobce v době zranění a k předložení čestného prohlášení, že dosud nebyl odškodněn. Z Národního archivu stěžovatel zjistil, že žalobce nefiguruje v žádném seznamu poškozených, ani v rozhodnutích o přiznání náhrady za způsobené škody na zdraví a majetku. Žalobce k výzvě stěžovatele uvedl, že od události má dioptrické brýle, a předložil doklad o státním občanství, čestné prohlášení, že nebyl odškodněn, a zprávu Policie České republiky, Okresního ředitelství Jablonec nad Nisou, ze dne 9. 8. 2005, č. j. ORJN626-1/03-2005, podle které již byly případné písemné podklady skartovány. Vojenský ústřední archiv Praha dopisem ze dne 31. 8. 2005, č. j. 6-14/2005-2111, stěžovateli sdělil, že dokumentace ve věci žalobce se ve Vojenském ústředním archivu nenachází. Podáním ze dne 12. 2. 2006 žalobce doplnil, že dokumentace semilské nemocnice byla po převratu úmyslně spálena, jeho oční lékař také nic nemá. Na fotografiích ze svatby žalobce brýle nemá, po okupaci se mu zrak zhoršil a musel nosit tmavé dioptrické brýle (4,5 dioptrie na dálku). Žalobce připojil písemné prohlášení své manželky o popsane události. Stěžovatel přípisem ze dne 20. 2. 2006, sp. zn. P-1251/2005, žalobce vyzval k označení druhého svědka. Žalobce podáním ze dne 5. 3. 2006 předložil stěžovateli prohlášení svědka V. B.. Ve spisu je dále obsaženo prohlášení L. D. ze dne 14. 3. 2006.

Při ústním jednání konaném dne 5. 4. 2006 žalobce předložil fotografii ze své svatby, oddací list a fotografii s novorozenětem. Žalobce vypověděl, že se dne 21. 8. 1968 chtěli podívat, jak budou projíždět kolony sovětských vojáků. V Kořenově kolonu předjel, když jeli z prudkého kopce, poté spolucestující vykřikl: „bacha, jsou za námi“, žalobce strhl vůz k pravé straně. Sovětský vůz ZIL s vlekem s cisternou je předjel a narazil do budovy skláren, cisterna se z vleku utrhla, vybuchla, po silnici se rozlil benzín a vše začalo hořet. Rychle vystoupili z vozu a dekou se snažili uhasit hořící ženu, které poté zajistili odvoz do nemocnice. Okolo cisterny byly umístěny kanystry s olejem - vazelínou, jenž též současně hořely a vybuchovaly. Žalobce byl zraněn v oblasti obličeje, měl ohořelé obočí, vlasy. Zranil se proto, že pomáhal ostatním lidem (té hořící ženě), ale domnívá se, že by byl popálen i bez toho, že by se k ní přibližoval. Žalobce shrnul, že žádá o odškodnění za utrpěné trvalé následky popálenin, které shledává v tom, že od doby úrazu má problémy s očima, musí nosit tmavé dioptrické brýle (4 dioptrie). Od uvedeného dne žalobce pálily a bolely oči, když tmavé brýle nenosil. Žalobce přislíbil dodat zprávu z očního oddělení ohledně trvalých následků. Svědek V. B. vypověděl, že nebyl přímým účastníkem nehody, týž večer se ale dozvěděl, že jeho kamarád - žalobce - je zraněn, a proto jej vyhledal. Viděl, že byl popálen na obličeji, měl ohořelé obočí, řasy a vlasy. Žalobce mu sdělil, jak se událost seběhla, že došlo k dopravní nehodě sovětského vozidla, při které vybuchla cisterna a způsobila rozsáhlý požár. Svědek doplnil, že žalobce zná asi od roku 1960, kdy se přestěhoval do B., žalobce do události nenosil brýle, poté je nosit musel, což si svědek pamatuje, protože spolu hráli závodně fotbal za SOKOL B. a brýle před tím určitě nenosil. Svědek L. D. vypověděl, že se se žalobcem

setkal dne 22. 8. 1968 na náměstí v B., byl přítomen rovněž L. J. a R. Š. a vyprávěli, jak se seběhla událost, při které byl žalobce zraněn v důsledku výbuchu a následného požáru cisterny sovětských vojsk. Svědek viděl zranění žalobce, jednalo se o popáleniny v obličeji, konkrétně ohořelé vlasy, obočí a řasy.

Podáním ze dne 1. 6. 2006 předložil žalobce potvrzení očního lékaře a vyjádření Nemocnice s poliklinikou v Semilech ze dne 23. 5. 2006, podle kterého v archivu není uložen dokument, který by potvrzoval či vylučoval ošetření žalobce v nemocnici v srpnu 1968. Dne 10. 7. 2006 byl žalobce seznámen s podklady pro rozhodnutí.

Stěžovatel rozhodnutím ze dne 11. 7. 2006, č. j. P1251/2005, poskytl žalobci jednorázovou peněžní částku ve výši 30 000 Kč podle § 4 odst. 2 písm. b) zákona o odškodnění. V odůvodnění stěžovatel uvedl, že z vyjádření žalobce a ze svědeckých výpovědí je zřejmé, že dne 21. 8. 1968 byl v D. popálen v důsledku exploze cisternového vozu sovětské armády a následné likvidace požáru. Žalobce splňuje podmínky § 2 odst. 1 písm. a), b) a c) zákona o odškodnění. Jeho tvrzení o trvalém výrazném zhoršení zraku v důsledku nehody se však nepodařilo prokázat. Podle zjištění stěžovatele nebyl žalobce za předmětné zranění odškodněn podle jiného právního předpisu, nárok na poskytnutí jednorázové peněžní částky žalobci vznikl, proto mu ji stěžovatel přiznal.

Na základě takto zjištěného skutkového stavu Nejvyšší správní soud posoudil podanou kasační stížnost a dospěl k závěru, že není důvodná.

Podle § 4 odst. 2 zákona o odškodnění celkový nárok osob oprávněných podle § 2 odst. 1 a 2 tohoto zákona činí: a) 70 000 Kč, zanechalo-li zranění nebo znásilnění trvalé následky, b) 30 000 Kč v ostatních případech.

Nejvyšší správní soud vycházel při posuzování věci z toho, že v průběhu správního řízení bylo jednoznačně prokázáno, že žalobce splňuje podmínky stanovené v § 2 odst. 1 zákona o odškodnění. Tento závěr učinil stěžovatel i krajský soud a Nejvyšší správní soud se s ním ztotožňuje. Základní spornou otázkou proto zůstává výše nároku žalobce, která záleží na tom, zda zranění zanechalo na žalobci trvalé následky.

Podle § 5 odst. 2 zákona o odškodnění nárok lze prokázat lékařskou zprávou, úmrtním listem, svědeckou výpovědí nejméně dvou svědků nebo jiným způsobem.

Podle § 6 odst. 2 zákona o odškodnění se na toto řízení použije, pokud tento zákon nestanoví jinak, správní řád.

Podle § 32 odst. 1 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů, je správní orgán povinen zjistit přesně a úplně skutečný stav věci a za tím účelem si opatřit potřebné podklady pro rozhodnutí. Přitom není vázán jen návrhy účastníků řízení.

Citovaný zákon o odškodnění neobsahuje speciální úpravu, proto i v tomto řízení náleží správnímu orgánu, tedy stěžovateli, povinnost zjistit přesně a úplně skutečný stav věci a opatřit si potřebné podklady pro rozhodnutí. Zákon o odškodnění pouze demonstrativně uvádí, jakými důkazními prostředky může být nárok na odškodnění prokázán.

Vzhledem k tomu, že žalobce ve správním řízení opakovaně poukazoval na skutečnost, že zranění na něm zanechalo trvalé následky, byl správní orgán povinen vést řízení a zaměřit dokazování nejen na prokázání nároku podle § 4 odst. 2 písm. b) zákona o odškodnění, ale povinností správního orgánu bylo rovněž řádně se vypořádat s otázkou, zda žalobce splňuje či nesplňuje podmínky podle písm. a) téhož odstavce. Nelze totiž odhlédnout od povinnosti správního orgánu ve svém rozhodnutí vyčerpat celý předmět správního řízení.

V tomto kontextu je zcela irelevantní námitka stěžovatele, že přiznal žalobci odškodnění za zranění, nikoliv za poškození zraku. Právě poškození zraku žalobce bylo tvrzeným trvalým následkem, který v této věci tvoří klíčovou otázku.

Obecně dané povinnosti přesně a úplně zjistit skutečný stav věci nezbavuje stěžovatele ani vyjádření žalobce, že se žádná dobová dokumentace o zranění očí nedochovala, ani neexistence dokladu o tom, že v důsledku události došlo ke zhoršení zraku žalobce, ani skutečnost, že žalobce byl seznámen se správním spisem, ale nevznesl žádné připomínky či návrhy na doplnění.

Nejvyšší správní soud v této souvislosti poukazuje na obecnou důkazní teorii, podle které při neexistenci přímých důkazů postačí k prokázání určité skutečnosti důkazy nepřímé, pokud tvoří ucelený logický okruh. Absence přímých důkazů o trvalých následcích zranění žalobce, resp. o příčinné souvislosti mezi zraněním a poškozením zraku, nezprošťuje stěžovatele povinnosti prostřednictvím nepřímých důkazů prokázat či vyvrátit, zda mohla taková příčinná souvislost existovat, tedy zda zranění zanechalo na žalobci jím tvrzené trvalé následky.

Mezi nepřímé důkazy, jejichž zhodnocení mělo stěžovatele vést k závěru o oprávněnosti či neoprávněnosti nároku žalobce na odškodnění ve výši 70 000 Kč, patří nejen stěžovatelem získané svědecké výpovědi a předložené fotografie, ale též neprovedený výslech svědkyně - manželky žalobce a případný znalecký posudek, na jehož podkladě by bylo možné zhodnotit, zda žalobcem popsaná událost mohla způsobit trvalé poškození jeho zraku.

S ohledem na dobu, která od události srpna roku 1968 uplynula, je pochopitelné, že řada dokumentů, které mohly do posuzovaného případu vnést světlo, již byla skartována. Tato skutečnost však nemůže být na újmu žadatelům o odškodnění, což vyplývá mimo jiné i ze samotného obsahu odškodňovacího zákona, který za dostatečný důkaz pro přiznání nároku označuje svědecké výpovědi alespoň dvou svědků. Iniciativu stěžovatele, který ve snaze dostat své povinnosti náležitě zjistit skutkový stav kontaktoval příslušné archivy, lze proto považovat za chvályhodnou, nikoliv však dostačující. Nepostačuje ani stěžovatelem namítané naplnění litery zákona o odškodnění spočívající v provedeném výslechu dvou svědků, neboť správní orgán není povinen pouze provést minimální zákonné množství důkazů, nýbrž podle § 32 odst. 1 správního řádu si musí opatřit podklady potřebné pro rozhodnutí v takovém rozsahu a kvalitě, aby splnil svou povinnost úplného a přesného zjištění skutečného stavu věci.

Nejvyšší správní soud se neztotožnil ani s námitkou stěžovatele, že nelze prokázat příčinnou souvislost poškození zraku na základě fotografií žalobce bez brýlí a s brýlemi, ani na základě jeho tvrzení, že musel zanechat kopané. Zmíněná indicie a předložený důkazní materiál mohou společně s odborným znaleckým posudkem z oboru očního lékařství

poskytnout stěžovateli dostatečný podklad pro zhodnocení možných trvalých následků zranění. Fotografie, kopaná podle svědecké výpovědi a v žalobě zmíněná práce v jeskyních, pro niž je předpokladem dobrý zrak, jsou podkladem pro posouzení stavu zraku žalobce před jeho zraněním, svědecké výpovědi a fotografie dokumentují jeho stav po zranění a příčinnou souvislost poškození zraku se zraněním žalobce může osvědčit posudek znalce.

Namítá-li stěžovatel, že žalobce nedodal zprávu z očního oddělení ohledně trvalých následků, když zaslal pouze doklad o současném stavu své oční vady, Nejvyšší správní soud znovu poukazuje na povinnost stěžovatele zjistit přesně a úplně skutečný stav věci.

Pokud jde o dodatečné předkládání důkazů nepředložených ve správním řízení, které měl podle stěžovatele krajský soud odmítnout, Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že krajský soud při svém rozhodování nevycházel z dodatečně předložených důkazů, ani žádné takové důkazy nezohlednil při posuzování důvodnosti žaloby. Vzhledem k tomu, že krajský soud napadené správní rozhodnutí zrušil zejména z důvodu nedostatečně zjištěného skutečného stavu věci, stěžovatel bude v dalším řízení muset dokazování doplnit, aby dostál povinnosti vyplývající ze závazného právního názoru vyjádřeného v rozsudku krajského soudu. Za této situace shledal Nejvyšší správní soud tuto námitku bezpředmětnou.

Nejvyšší správní soud uzavírá, že stěžovatel nepostupoval v souladu se správním řádem a jeho rozhodnutí nevychází ze spolehlivě zjištěného stavu věci. Kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. tedy nebyl prokázán, Nejvyšší správní soud nezjistil namítanou nezákonnost rozhodnutí krajského soudu, a proto kasační stížnost podle § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

Návrhem na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud z důvodu nadbytečnosti samostatně nezabýval, neboť o podané kasační stížnosti rozhodl bezprostředně po jejím obdržení a po nezbytném poučení účastníků řízení o složení senátu.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 120 téhož zákona. Protože žalobce žádné náklady neuplatňoval a Nejvyšší správní soud ani žádné náklady jemu vzniklé ze spisu nezjistil, rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť stěžovatel s podanou kasační stížností úspěch neměl.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 5. června 2007

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu